

Kabelförläggning vid Högsjö

Antikvarisk kontroll

**RAÄ 64, 154 och 156
Racksätter 2:12, 2:14 och 3:6 samt Nyby 1:3
Götlunda socken
Västmanland**

Jan Ählström

Innehållsförteckning

Inledning	3
Målsättning och metod	3
Undersökningsresultat.....	4
Referenser	5
Tekniska och administrativa uppgifter.....	5
Figurer	6

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2007.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN 13:978-91-85741-42-7

Västerås 2007

Inledning

Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen (KM) utförde en antikvarisk kontroll i samband med en kabelförläggning vid Högsjö som ligger väster om Arboga (se figur 1). Eftersom kabeln kommer att passera helt nära två fyndplatser för stenyxor (RAÅ 154 och 156) och ett par hundra meter ifrån ett gravfält (RAÅ 64) beslutade länsstyrelsen om den antikvariska kontrollen. Länsstyrelsen utsåg KM som utförare genom direktval. KM utarbetade en undersökningsplan som inkom till länsstyrelsen den 9 maj varefter länsstyrelsebeslut fattades den 10 maj 2007 (1st dnr 431-2109-07).

Beslutet om antikvarisk kontroll omfattade ca 900 löpmeter av kabelförläggningen. Den sträcka som skulle övervakas omfattade en uppodlad dalgång samt ett mindre parti av den västra branta sluttningen. Kontrollen kom i verkligheten att omfatta ca 250 löpmeter. Inskränkningarna berodde på att marken sluttande kraftigt i väster och att den centrala sträckan löpte i diken eller nära en väg. Öster om Högsjön avvek den på plats markerade sträckan från den vilken beslutet var baserat på (se figur 2).

Målsättning och metod

Den antikvariska kontrollen syftade till att skydda fornlämning från skada samt att dokumentera berörd fornlämning och ta tillvara lösfynd. Om omfattande lämningar påträffades skulle det ske samråd med länsstyrelsen.

Vid den antikvariska kontrollen grävdes schakt med grävmaskin innan den ordinarie schaktningen genomfördes. De kontrollerade delsträckorna utgjordes av en ca 50 meter lång sträcka i höglänt gräsbevuxen mark vid Högsjö gård samt en ca 200 meter lång sträcka av lågt liggande, flack, åkermark öster om Högsjön (se figur 2). I den förstnämnda sträckan grävdes ett långt schakt och i den sistnämnda sträckan grävdes korta sökschakt. Det var bara sträckan öster om Högsjön som var markerad på plats med stakkäppar. Det visade sig att markeringen i den nordliga delen avvek från de sträckor som beslutet om antikvarisk kontroll grundades på. Den nya sträckningen innebar ett utökat avstånd till gravfältet RAÅ 64. Kontrollen följde därmed de sträckor som sammanföll med beslutet. Vid Högsjö gård grävdes schaktet efter byggplan.

Det upprättades en översiktlig handritad schaktplan och schakten samt den påträffade fornlämningen beskrevs. Det var avsatt medel för datering av en eventuell fornlämning via ¹⁴C-analys. Dessa medel togs inte i anspråk trots att fornlämning påträffats eftersom KM bedömde det som omotiverat mot bakgrund av den ringa anläggningsförekomsten och därför tillvaratogs det inte något kol.

Undersökningsresultat

Det 50 meter långa schakt som grävdes vid Högsjö gård var 0,3 meter djupt. I merparten av schaktet vidtog ett ca 0,1 meter tjockt lager av brun stenig silt innan den orörda gula silten eller den steniga moränen vidtog. Lagret utgör troligtvis en äldre odlingshorisont. Fyra meter från den nordliga änden av schaktet framkom en härd. Den var 0,5x0,4 meter stor och 0,1 meter djup, profilen var skålformad.. I ytan var rundade stenar synliga och fyllningen var sot- och kolbemängd. Anläggningen framkom i orörd morän.

Foto 1. Schaktet vid Högsjö gård. Schaktet anses i skogskanten höger om bebyggelsen. Foto från SÖ, J Äblström.

Öster om Högsjön grävdes 10 sökschakt. Dessa schakt var 7-8 meter långa och de grävdes 0,3 meter djupa varvid en orörd nivå bestående av silt eller lera vidtog. Partier var steniga, företrädesvis i de sydliga schakten. Det förekom inte någon fornlämningsindikation i något av schakten.

Foto 2. Schakten öster om Högsjön. Foto från SV, J Äblström.

Referenser

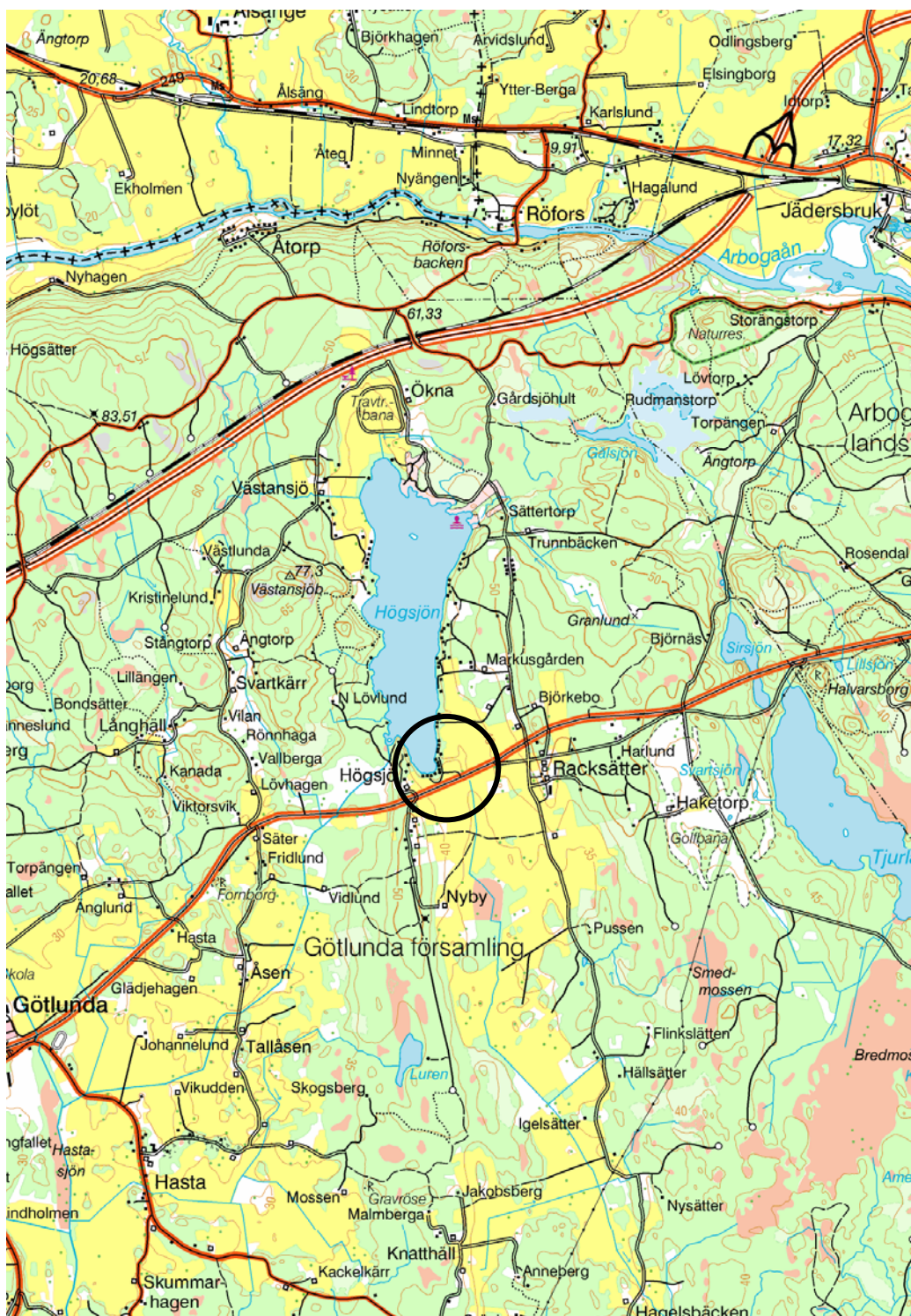
Uppgifter ur Fornminnesregistret.

Tekniska och administrativa uppgifter

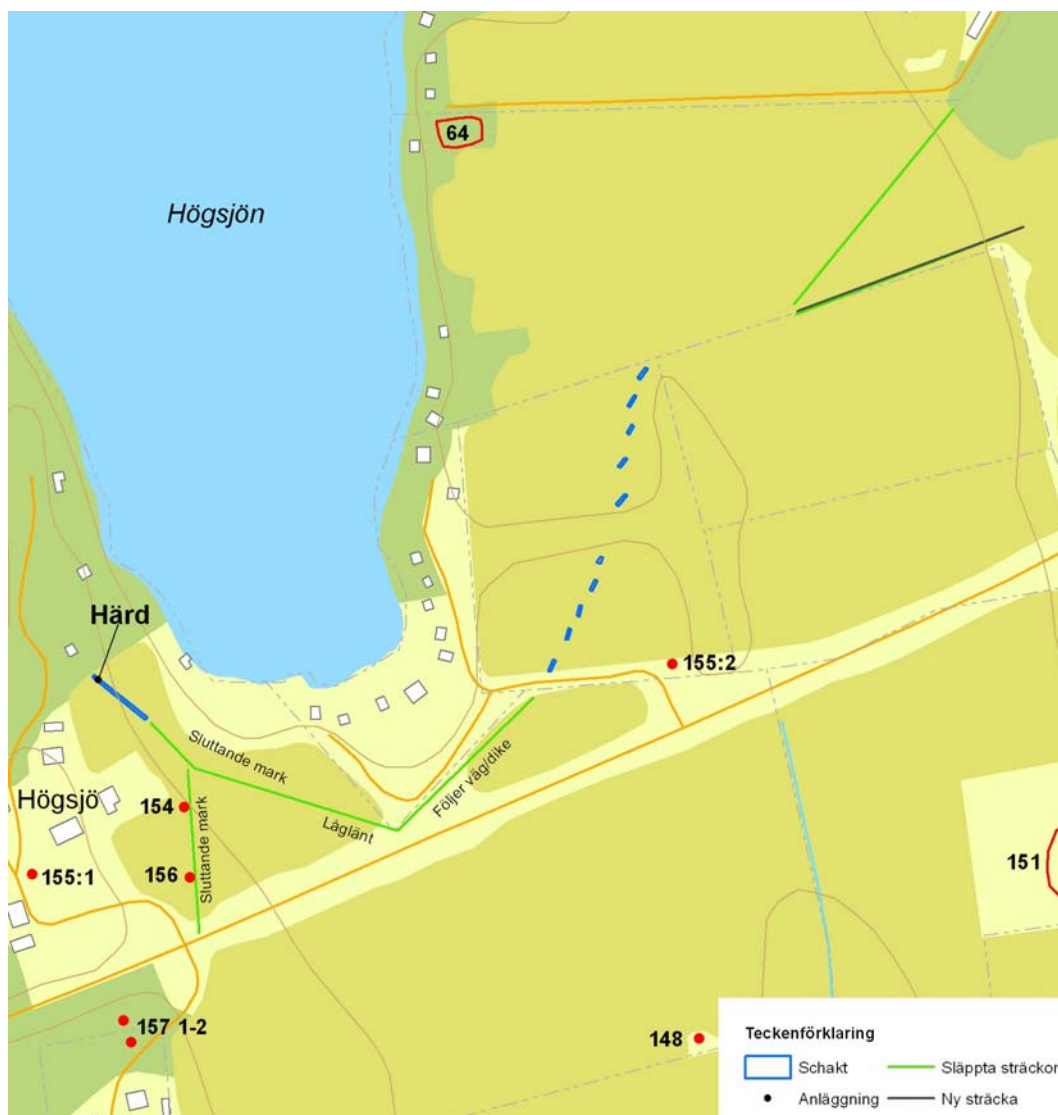
KM dnr:	07047
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	431-2109-07, 2007-05-11
Undersökningsperiod:	2007-05-21
Arkeologtimmar:	8 timmar
Maskintimmar:	8 timmar
Exploateringsyta:	Ca 900 löpmeter
Personal:	Jan Ählström
Belägenhet:	Racksäter 2:12, 2:14 och 3:6 samt Nyby 1:3
Ekonomisk karta:	10F 6j
Koordinatsystem:	Rt 90
Koordinater:	X6583436Y1495251, X6583332Y1495455, X6583814Y1495809
Höjdsystem:	-
Inmättningsmetod:	Manuell
Dokumentationshandlingar:	Förvaras hos KM
Fynd:	-

Figurer

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle. Ärende nr MS2006/01407.

Figur 1. Området där den antikvariska kontrollen utfördes är markerat med en ring. Utdrag ur Gröna kartan, blad 10F SO Örebro. Skala 1:50 000.

Figur 2. Schaktplan och de närbelägna fornlämningarna (röda och numrerade). Utdrag ur Fastighetskartan, blad 10F 6j. Skala 1:5000.

Tabell 1. De närbelägna fornlämningarna

Fornlämning, RAÄ nr	Typ
64	Gravfält, en hög och fyra rundastensättningar
148	Block med tradition, <i>Strumpebandsstenen</i>
151	Fossil åkermark
154	Fyndplats, en skafthålsyxa
155:1	Väghållningssten, ursprunglig plats
155:2	Väghållningssten, ny plats
156	Fyndplats, en stenyxa
157	Enstensättning och en fornlämningsliknande lämning